

TARBIYANING GLOBALLASHUV JARAYONIDA TUTGAN O'RNI VA AHAMIYATI

Sayitxoniva Barchinoy Axatovna

Tarix fani o'qituvchi

Muhammadaliyeva Irodaxon G'ayratjonovna

Davlat va huquq asoslari fani o'qituvchi

Eraliyeva Shirmonoy Nuraliyevna

Tarbiya fani o'qituvchisi

Annoatsiya: *Ushbu maqolada, hozirgi shiddat bilan rivojlanayotgan galoballashuv jarayonida, jamiyatning asosiy kuchi ko'magi ildizi hisoblangan yoshlarning tarbiyasi ahamiyati va muhimligi. O'sib kelayotgan yosh avlodni o'z o'rnida munosib ravishda tarbiyalash masalasi. Yurtimizda bu borada zamon talablariga mos holatda olib borilayotgan ishlar mohiyati aks etgan.*

Kalit so'zlar: *Golaballashuv, ma'naviyat, ommamiyat madaniyat, tarbiyaning vazifasi, an'analar, milliy qadryatlar, rivojlangan davlatlar tajribasi. Ijtimoiy illatlar.*

Аннотация: *В этой статье подчеркивается важность и важность воспитания молодежи, которая считается корнем поддержки основной силы общества в нынешнем быстро развивающемся процессе глобализации. Вопрос достойного воспитания подрастающего поколения на его месте. Отражена суть проводимой в нашей стране работы в этом направлении в соответствии с современными требованиями.*

Ключевые слова: *национализация, духовность, массовая культура, задача воспитания, традиции, национальные ценности, опыт развитых стран. Социальные пороки.*

Hozirgi biz yashab kelayotgan davrda rivojlanish jadal sur'atlarda o'sib bormoqda. Bu rivojlanishlarni turli talqinlarda atash mumkin. Ba'zilar zamon shiddati, jadal yuksalgan taraqqiyot, texnologiyalar gajitlar davri dep atashsa: yana ba'zilar innovatsiyalar davri deyishadi. Darhaqiqat shiddat bilan o'sib borayotgan bu davrda insolarlarning ma'naviy jihattan tarbiyasiga ham alohida e'tibor qaratish zarurdir. Bugungi kunda davlatning muhim toifasi, kelajagi hisoblangan yoshlarni ma'naviy jihattan barkamol yetuk qilib tarbiyalashda yurtimizda samarali ishlar olib borilmoqda. Milliy urf-odat, an'analarga tayangan holatda, yoshlarda vatanparvarlik ruhini tarbiyalash, ularning ongu-shuurida insonparvarlik, marifatparvalik g'oyalari singdirib borilmoqda. Buning samarasi asta sekin nomoyon bo'lmoqda.

Davlatlar rivojlanar ekan ularning qudrati salohiyati, inelektual imkoniyatlari qanchalik yuksak bo'lmasin buni tag zamirada milliy o'zlik an'anarga tayangan mehnatkash millat mehnati yotadi. Shuni anglab olish muhumki globallashuv jarayonida millit tarbiyaning ahamiyati dolzarb masaladir.

O'zbekiston mustaqillikka erishgan dastlabki yillardanoq o'tmishni tarixni tiklashga e'tibor qaratildi. Boy merosimiz, ota-bobolarimiz ilmiy meroslarini o'rganish o'zlikni anglashga urg'u berila boshlandi. Ma'naviyat masalariga e'tibor kuchaytirildi. Ma'rifat ila yo'g'rilgan g'oyalar asnosida millat uyg'otiladi shakllantirila boshlandi.

Bugungi kunga kelib yurtimizda uchunchi renesans poydevori qurish ishlari amalga oshirila boshlandi. Xususan Vazirlar Mahkamasi 06.07.2020 yildagi «Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida «Tarbiya» fanini bosqichma-bosqich amaliyotga joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida»gi 422-son qarorni qabul qildi. Yagona «Tarbiya» fani 1–9-sinflarda – 2020-2021 o'quv yilidan, 10–11-sinflarda esa – 2021-2022 o'quv yilidan boshlab ajratilgan umumiy soatlar doirasida «Odobnoma», «Vatan tuyg'usi», «Milliy istiqlol g'oyasi va ma'naviyat asoslari» hamda «Dunyo dinlari tarixi» fanlarini birlashtiradi. Bu shundan dalolat beradiki jadal sur'atlarda rivojlanish faqatgina ilm fan yutuqlariga, iqtisodiyotni ko'tarish bilan bir qatorda insonlarning dunyo - qarashini ham shunday o'stirish muhim masaladir.

Globalashuv mazmun mohiyatiga nazar tashlasak. Globalashuv — bu hayot sur'atlarining beqiyos darajada tezlashuvi demakdir. Yana, globalashuv millat va elatlar, mamlakatlarning madaniy, ma'naviy, iqtisodiy jihatidan uyg'unlashuviga olib keladigan jarayondir. Bugungi dunyoning taraqqiyoti ichki va tashqi omillar ostida yuzaga kelmoqda. Ichki va tashqi omillar asosan axborot vositasi bilan ta'sir ko'rsatmoqda.

Zamon juda tez sur'atlarda rivojlanar ekan turli xil yod g'oyalar ham hozirgi innavatsion texnologiyalardan foydalanib yoshlarni ongini zaharlashga urinishmoqda. Ta'bir joiz bo'lsa, aytish mumkinki, bugungi zamonda mafkura poligonlari yadro poligonlari-dan ham ko'proq kuchga ega. Bu masalaning kishini doimo ogoh bo'lishga undovchi tomoni shundaki, agar harbiy, iqtisodiy, siyosiy tazyiq bo'lsa, buni sezish, qo'rish, oldini olish mumkin, ammo mafkuraviy tazyiqni, uning ta'siri va oqibat-larini tezda ilg'ab etish nihoyatda qiyin.

Bugungi kunda yoshlarimiz nafaqat o'quv dargohlarida, balki radio-televideniya, matbuot, Internet kabi vositalar orqali ham rang-barang axborot va ma'lumotlarni olmoqda. Jahon axborot maydoni tobora kengayib borayotgan shunday bir sharoitda bolalarimizning ongini faqat o'rab-chirmab, uni o'qima, buni ko'rma, deb bir tomonlama tarbiya berish, ularning atrofini temir devor bilan o'rab olish, hech shubhasiz zamonning talabiga ham, bizning ezgu maqsad-muddaolarimizga ham to'g'ri kelmaydi. Nega deganda, biz yurtimizda ochiq va erkin demokratik jamiyat qurish vazifasini o'z oldimizga qat'iy maqsad qilib qo'yganmiz va bu yo'ldan hech qachon qaytmaymiz.

Ommamiy madaniyat bu turli hil yod vositalar degan niqob ostida axloqiy buzuklik va zo'ravonlik, g'oyalarini tarqatish, shuning hisobidan boylik orttirish, boshqa xalqlarning necha ming yillik an'ana va qadriyatlari, turmush tarzining ma'naviy ildiziga bolata urish, milliy qadryatlarimizga bepisandlik, ularni qo'porishga

qaratilgan xatarli tahdidlar odamni tashvishga solmay qoʻymaydi. Anu shu holatlarni oldini olishda milliy tarbiyaning oʻrni va ahamiyati beiqosdur. „Maʼnaviyatga tahdid — oʻzligimiz va kelajagimizga tahdid“ hisoblanadi .[1]

Shu vaqtda axloqsizlikni madaniyat deb bilish va aksincha, asl maʼnaviy qadriyatlarni mensimasdan, eskilik sarqiti deb qarash bilan bogʻliq holatlar bugungi taraqqiyotga, inson hayoti, oila muqaddasligi va yoshlar tarbiyasiga katta xavf solib butun jahonda bamisoli virusdek yangi yangi shtaplar ila tarqalib borayotgan bunday xurujarga qarshi kurashish naqadar muhim ekanini anglab olmoqda.

Tarbiyani shakllantirishda rivojlangan davlatlar bilan ularning tajribalarini ham oʻrgangan holatda oʻzimizning milliy anʼanalarimizga sodiq holda oʻz yoʻlimizdan odilashimiz darkor. Zero bizning yurimiz buyuklar yurti maʼnaviyati boy maʼrifatparvarlar yurti hisoblanadi. Abdurauf Fitrat “Xalqning harakat qilishi, davlatmand boʻlishi, baxtli boʻlib izzat-hurmat topishi, jahongir boʻlishi, zaif boʻlib xorlikka tushishi, faqirlik jomasini kiyib, baxtsizlik yukini tortib eʼtibordan qolishi, oʻzgalarga tobe va qul, asir boʻlishi bolalikdan oʻz ota-onalaridan olgan tarbiyalariga bogʻliq.[2]

FOYDALANILAGAN ADABIYOTLAR ROʻYXATI:

1. Islom Karimov.Yuksak maʼnaviyat - yengilmas kuch. Nashriyot .Maʼnaviyat nashriyoti Nashr etilgan sanasi. 2008-yil
Sahifalar soni .176 bet . ISBN 978-9943-04-075-5
2. Abdurauf Fitrat.
Nodirjon ABDULAXATOV,O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi doktoranti,tarix fanlari nomzodi